

**Grips
holms
skolan**

LOKAL

KURSPLAN

Årskurs 4–6

Innehållsförteckning

1. Svenska

- 1.1 Läsa och skriva
- 1.2 Tala, lyssna och samtala
- 1.3 Berättande texter och sakprosatexter
- 1.4 Språkbruk
- 1.5 Information och källkritik

2. Matematik

- 2.1 Tal och tals uppfattning
- 2.2 Algebra
- 2.3 Geometri
- 2.4 Sannolikhet och statistik
- 2.5 Samband och förändring
- 2.6 Problemlösning

3. Engelska

- 3.1 Kommunikationens innehåll
- 3.2 Lyssna och läsa – reception
- 3.3 Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

4. Historia

- 4.1 Kring forntiden och medeltiden, till cirka 1500
- 4.2 Norden och Östersjöriket Sverige, cira 1500–1700
- 4.3 Ökat utbyte och jordbrukets omvandling, ca 1700–1850
- 4.4 Hur historia används och historiska begrepp

5. Samhällskunskap

- 5.1 Individer och gemenskaper
- 5.2 Information och kommunikation
- 5.3 Rättigheter och rättsskipning
- 5.4 Samhällsresurser och fördelning
- 5.5 Beslutsfattande och politiska idéer

6. Religionskunskap

- 6.1 Religioner och andra livsåskådningar
- 6.2 Religion och samhälle
- 6.3 Identitet och livsfrågor
- 6.4 Etik

7. Geografi

- 7.1 Livsmiljöer
- 7.2 Geografins metoder, begrepp och arbetssätt
- 7.3 Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

8. Biologi

- 8.1 Natur och samhälle
- 8.2 Kropp och hälsa
- 8.3 Biologin och världsbilden
- 8.4 Biologins metoder och arbetssätt

9. Fysik

- 9.1 Fysik i naturen och samhället
- 9.2 Fysiken och vardagslivet
- 9.3 Fysiken och världsbilden
- 9.4 Fysikens metoder och arbetssätt

10. Kemi

- 10.1 Kemin i naturen
- 10.2 Kemin i vardagen och samhället
- 10.3 Kemin och världsbilden
- 10.4 Kemins metoder och arbetssätt

11. Teknik

- 11.1 Tekniska lösningar
- 11.2 Arbetssätt för utveckling av tekniska lösningar
- 11.3 Teknik, människa, samhälle och miljö

12. Idrott och hälsa

- 12.1 Rörelse/Friluftsliv och utvistelse
- 12.2 Hälsa och livsstil

13. Musik

- 13.1 Musicerande och musikskapande
- 13.2 Musikens verktyg
- 13.3 Musikens sammanhang och funktioner

14. Bild

- 14.1 Bildframställning
- 14.2 Redskap för bildframställning
- 14.3 Bildanalys

15. Träslöjd

- 15.1 Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker
- 15.2 Slöjdens arbetsprocesser
- 15.3 Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer
- 15.4 Slöjden i samhället

16. Syslöjd

- 16.1 Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker
- 16.2 Slöjdens arbetsprocesser
- 16.3 Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer
- 16.4 Slöjden i samhället

17. Hem- och konsumentkunskap

- 17.1 Mat, måltider och hälsa
- 17.2 Konsumtion och ekonomi
- 17.3 Miljö och livsstil

1. SVENSKA

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

1.1 Läsa och skriva

Läsa, skriva och tolka

- skönlitteratur, faktatexter, dikter, sagor, nätbaserade texter, tidningsartiklar, reklamtext

Handstil

- skrivstil

Grammatik

- alfabetet, punkt och stor bokstav, egennamn, ng-ljudet, talstreck och kolon, substantiv, verb och verbformer, adjektiv, substantivets böjning, lång eller kort vokal, en eller två konsonanter, förkortning, å-ljudet, motsatsord och synonymer, sammansatta ord, meningsbyggnad, särskrivning, avstavning, j-ljudet, tj-ljudet sj-ljudet

Rättstavning

- diktamen
- stavningskontroll på dator
- internetbaserade hjälpmedel för stavning ex. tyda.se

Läsa, skriva och tolka

- skönlitteratur, faktatexter, dikter, sagor, nätbaserade texter, tidningsartiklar, reklamtext

Handstil

- skrivstil

Grammatik

- alfabetisk ordning, användning av ordlista, skiljetecken, direkta och indirekta frågor, en eller två konsonanter, substantiv, verb och adjektiv, sj-ljudet, tj-ljudet, j-ljudet, k-ljudet före t, ä-ljud och e-ljud, ord som låter lika, egennamn, nya och gamla svenska ord, ord som binder ihop, brevskrivning, e-post, att chatta och sms:a, blogg, flyktiga medier, ordbildning

Rättstavning

- diktamen
- stavningskontroll på dator
- internetbaserade hjälpmedel för stavning ex. tyda.se

Läsa, skriva och tolka

- skönlitteratur, faktatexter, dikter, sagor, nätbaserade texter, tidningsartiklar, reklamtext

Handstil

- skrivstil

Grammatik

- ord och ordförråd, en eller två konsonanter, substantiv, verb, adjektiv, pronomen, prepositioner, förkortningar, k-ljudet före s, j-ljudet, å-ljudet i lånord, s-ljudet i lånord, sj-ljudet, tj-ljudet, satsdelar (predikat, subjekt, objekt), mening och sats, huvudsats och bisats, räkneord, kommatecken,

Rättstavning

- diktamen
- stavningskontroll på dator
- internetbaserade hjälpmedel för stavning ex. tyda.se

1.2 Tala, lyssna och samtala

Muntlig framställning

- IT-presentationer, bokreferat, nyhetsartiklar
- använda sig av stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel
- kroppsspråkets inverkan och påverkan
- ge positiv och konstruktiv feedback på andras presentationer
- drama

Argumentation

- berätta och beskriva, uttrycka egna åsikter, ställa frågor, delta i diskussioner
- lyssna och uttrycka sig enligt situationens krav
- argumentera i olika samtalssituationer
- beakta den mottagande parten i kommunikationssituationer

Muntlig framställning

- IT-presentationer, bokreferat, nyhetsartiklar
- använda sig av stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel
- kroppsspråkets inverkan och påverkan
- ge positiv och konstruktiv feedback på andras presentationer
- drama

Argumentation

- berätta och beskriva, uttrycka egna åsikter, ställa frågor, delta i diskussioner
- lyssna och uttrycka sig enligt situationens krav
- argumentera i olika samtalssituationer
- beakta den mottagande parten i kommunikationssituationer

Muntlig framställning

- IT-presentationer, bokreferat, nyhetsartiklar
- använda sig av stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel
- kroppsspråkets inverkan och påverkan
- ge positiv och konstruktiv feedback på andras presentationer
- drama

Argumentation

- berätta och beskriva, uttrycka egna åsikter, ställa frågor, delta i diskussioner
- lyssna och uttrycka sig enligt situationens krav
- argumentera i olika samtalssituationer
- beakta den mottagande parten i kommunikationssituationer

1. SVENSKA

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

1.3 Berättande texter och sakprosatexter

Texter för barn och unga

- berättande texter: skönlitteratur, dramatik, dikter, sagor och myter
- faktatexter, reklam och insändare
- analys av texters budskap, språkliga drag, miljö- och personbeskrivningar och dialoger
- kända barn- och ungdomsförfattare
- webbtexter, interaktiva spel, tv-program t.ex. Lilla Aktuellt på SVT
- välja lämplig litteratur
- reflektera över tankar och erfarenheter i texter och jämföra dem med egna livserfarenheter
- ställa frågor och dra slutsatser utifrån den lästa texten.

Texter för barn och unga

- berättande texter: skönlitteratur, dramatik, dikter, sagor och myter
- faktatexter, reklam och insändare
- analys av texters budskap, språkliga drag, miljö- och personbeskrivningar och dialoger
- kända barn- och ungdomsförfattare
- webbtexter, interaktiva spel, tv-program t.ex. Lilla Aktuellt på SVT
- välja lämplig litteratur
- reflektera över tankar och erfarenheter i texter och jämföra dem med egna livserfarenheter
- ställa frågor och dra slutsatser utifrån den lästa texten.

Texter för barn och unga

- berättande texter: skönlitteratur, dramatik, dikter, sagor och myter
- faktatexter, reklam och insändare
- analys av texters budskap, språkliga drag, miljö- och personbeskrivningar och dialoger
- kända barn- och ungdomsförfattare
- webbtexter, interaktiva spel, tv-program t.ex. Lilla Aktuellt på SVT
- välja lämplig litteratur
- reflektera över tankar och erfarenheter i texter och jämföra dem med egna livserfarenheter
- ställa frågor och dra slutsatser utifrån den lästa texten.

1.4 Språkbruk

Studieteknik

- Tankekartor, stödord och andra sätt att minnas och lära sig

Drama

- dramatiseringar
- retorik: övningar i värtalighet och högläsning
- värderingsövningar
- övningar i emotionell kompetens t.ex. "Trivsamt skola"
- argumentationsövningar

Skillnader i språkanvändning

- brev, faktatexter, sms, chatt, blogg, m.fl.

Studieteknik

- Tankekartor, stödord och andra sätt att minnas och lära sig

Drama

- dramatiseringar
- retorik: övningar i värtalighet och högläsning
- värderingsövningar
- övningar i emotionell kompetens t.ex. "Trivsamt skola"
- argumentationsövningar

Skillnader i språkanvändning

- brev, faktatexter, sms, chatt, blogg, m.fl.

Studieteknik

- Tankekartor, stödord och andra sätt att minnas och lära sig

Drama

- dramatiseringar
- retorik: övningar i värtalighet och högläsning
- värderingsövningar
- övningar i emotionell kompetens t.ex. "Trivsamt skola"
- argumentationsövningar

Skillnader i språkanvändning

- brev, faktatexter, sms, chatt, blogg, m.fl.

Språkbruk i Sverige och Norden

- bekanta sig med svensk och nordisk barnlitteratur och de nordiska grannspråken

1.5 Informationssökning och källkritik

Informationssökning

- använda sig av olika slag av uppslagsverk och ordböcker
- utveckla sin förståelse av faktatexter
- bekanta sig med det lokala biblioteket och där söka information
- informationssökning på internet

Källkritik

- kontrollera och jämföra källans ändamålsenlighet och tillförlitlighet

Informationssökning

- använda sig av olika slag av uppslagsverk och ordböcker
- utveckla sin förståelse av faktatexter
- bekanta sig med det lokala biblioteket och där söka information
- informationssökning på internet

Källkritik

- kontrollera och jämföra källans ändamålsenlighet och tillförlitlighet

Informationssökning

- använda sig av olika slag av uppslagsverk och ordböcker
- utveckla sin förståelse av faktatexter
- bekanta sig med det lokala biblioteket och där söka information
- informationssökning på internet

Källkritik

- kontrollera och jämföra källans ändamålsenlighet och tillförlitlighet

2. MATEMATIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

2.1 Taluppfattning och tals användning

<p>Platsvärden</p> <ul style="list-style-type: none"> • ental, tiotal, hundratal, tusental och tiotusental <p>Multiplikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • tabellerna 0–10 <p>Tiostystemet</p> <p>Begreppet bråk</p> <ul style="list-style-type: none"> • beräkna en bråkdel av ett tal • bråk, heltal och tal i blandad form <p>Begreppet decimaltal</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiondel och hundradel • från bråk till decimaltal <p>Jämna och udda tal</p> <p>Talföljder, tallinjen</p> <p>Klassificera och ordna tal</p> <ul style="list-style-type: none"> • jämför små och stora tal • större än, mindre än och lika med <p>Avrundning</p> <p>Negativa tal</p> <ul style="list-style-type: none"> • temperatur <p>År, månader och dagar</p> <ul style="list-style-type: none"> • kalendern <p>Tidsenheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • klockan • kalendern	<p>Platsvärden</p> <ul style="list-style-type: none"> • hundratusental och miljontal <p>Multiplikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • tabellerna 0–10 <p>Tiostystemet</p> <p>Begreppet bråk</p> <ul style="list-style-type: none"> • bråk, heltal och tal i blandad form • omvandla från bråkform till blandad form • omvandla från blandad form till bråkform • förkorta bråk • addera och subtrahera tal i blandad form • multiplicera bråk med heltal • dividera bråk med heltal • beräkna en bråkdel av ett tal <p>Begreppet decimaltal</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiondel, hundradel och tusendel • från bråk till decimaltal • jämföra decimaltal • addition och subtraktion av decimaltal • avrunda decimaltal • multiplikation av decimaltal • oändligt decimaltal • multiplicera och dividera decimaltal med 10, 100 och 1000 <p>Begreppet procent</p> <ul style="list-style-type: none"> • från bråk till procent • sambandet bråk, decimaltal och procent <p>Talföljder, tallinjen</p> <p>Klassificera och ordna tal</p> <ul style="list-style-type: none"> • jämför små och stora tal • större än, mindre än och lika med <p>Avrundning</p> <p>Positiva och negativa tal</p> <ul style="list-style-type: none"> • addition och subtraktion av heltal <p>Tidsenheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • hastighet	<p>Platsvärden</p> <ul style="list-style-type: none"> • hundratusental och miljontal <p>Begreppet bråk</p> <ul style="list-style-type: none"> • bråk, heltal och tal i blandad form • omvandla från bråkform till blandad form • omvandla från blandad form till bråkform • förkorta och förlänga bråk • göra bråk liknämninga • addera och subtrahera tal i blandad form • addera och subtrahera oliknämninga bråk • multiplicera tal i bråkform och blandad form • dividera bråk och tal i blandad form • beräkna en bråkdel av ett tal <p>Begreppet decimaltal</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiondel, hundradel och tusendel • från bråk till decimaltal • jämföra och avrunda decimaltal • addition och subtraktion av decimaltal • avrunda decimaltal • multiplicera ett decimaltal med ett heltal • multiplicera och dividera ett decimaltal med ett decimaltal • division med decimaltal <p>Begreppet procent</p> <ul style="list-style-type: none"> • från bråk till procent • sambandet bråk, decimaltal och procent • beräkna procent av ett tal • prisförändringar <p>Talföljder, tallinjen</p> <p>Klassificera och ordna tal</p> <ul style="list-style-type: none"> • jämför små och stora tal • större än, mindre än och lika med <p>Avrundning</p> <p>Positiva och negativa tal</p> <ul style="list-style-type: none"> • addition och subtraktion av heltal <p>Tidsenheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • tidsintervaller • tidszoner
--	---	--

2. MATEMATIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

2.2 Algebra

Talföljder

- tolka och skriva talföljder

Ekvationer

- en bokstav i beteckningen
- värdet av x och y

Talföljder

- tolka och skriva talföljder

Ekvationer

- värdet av x och y
- lösa olikheter med heltal

Talföljder

- tolka och skriva talföljder

Ekvationer

- variabeln x och y
- värdet av x och y
- lösa olikheter med heltal
- addition med den ena termen obekant
- subtraktion med den ena termen obekant
- multiplikation med den ena faktorn obekant
- division med täljaren eller nämnaren obekant

2.3 Geometri

Symmetri**Spegling**

- spegling i en linje
- spegling i en punkt

Trianglar och fyrhörningar

- spetsvinklig, trubbvinklig och rätvinklig triangel
- fyrhörning, parallelogram, rektangel och kvadrat
- räkna omkrets

Linjer

- parallella linjer
- linjer som skär varandra
- vinkelräta linjer

Cirkeln

- omkrets, radie, medelpunkt, sektor, och diameter

Figurer och kroppar

- cylinder, rätblock, kub, prisma, kon, pyramid och klot

Omkrets**Trianglar och månghörningar**

- vinkelsumma
- namnge månghörningar

Linjer

- parallella linjer
- linjer som skär varandra
- vinkelräta linjer

Vinklar

- mäta, beräkna och rita vinklar

Area

- area av en rektangel, parallelogram och triangel
- potensbeteckning och kvadratcentimeter

Cirkeln

- radie, medelpunkt, periferi, sektor, korda och diameter

Likformighet**Förstoring och förminskning****Skalor**

- förstoring och förminskning
- räkna ut den verkliga längden
- kartuppgifter

Figurer och kroppar

- cylinder, rätblock, kub, prisma, kon, pyramid och klot

Area

- triangel, fyrhörning, rätblock

Volym

- rätblock

Kubikdecimeter

2. MATEMATIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

2.4 Sannolikhet och statistik

Diagram

- linje- och stapeldiagram
- cirkel- och bilddiagram

Sannolikhet

- uppskatta svar

Statistik

- läsa, förstå och tolka diagram
- stapel-, cirkel-, linje- och bilddiagram

Lägesmått

- medelvärde

Statistik

- läsa, förstå och tolka diagram
- stapel-, cirkel-, linje- och bilddiagram

Lägesmått

- medelvärde
- typvärde och median och hur de används

2.5 Samband och förändring

Enheter

- längdenheter
- massenheter
- volymenheter
- tidsenheter
- hastighet

Koordinatsystemet

- x-axeln och y-axeln
- origo

Enheter

- måttenheter
- längdenheter
- massenheter
- volymenheter
- tidsenheter
- hastighet

Koordinatsystemet

- x-axeln och y-axeln
- origo

Samband

- sambandet bråk, decimaltal och procent

Enheter

- måttenheter
- längdenheter
- massenheter
- volymenheter
- tidsenheter
- hastighet

Koordinatsystemet

- funktioner i koordinatsystemet

Samband

- sambandet bråk, decimaltal och procent

2.6 Problemlösning

Huvudräkning

- öva olika strategier

Problemlösningens förlopp

- skriva en beteckning
- göra en uträkning
- komma till ett svar

Huvudräkning

- öva olika strategier

Problemlösningens förlopp

- skriva en beteckning
- göra en uträkning
- komma till ett svar

Huvudräkning

- öva olika strategier

Problemlösningens förlopp

- skriva en beteckning
- göra en uträkning
- komma till ett svar

3. ENGELSKA

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

3.1 Kommunikationens innehåll

<p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • att hälsa och presentera sig • presentera den egna omgivningen • handla, tala i telefon • genomföra en intervju • berätta om skoldagen och fritiden • förklara vägen • uttrycka ålder <p>Inläring</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillägna sig ordförråd och känna igen ord i tal och i skriftlig form • vanliga fonetiska tecken • språkets meningsuppbyggnad • självvärdering • enkel hör- och läsförståelse • skriva texter 	<p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • resa och sevärdheter • fråga efter och ge personuppgifter • alfabetet • ge och följa instruktioner <p>Inläring</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillägna sig ordförråd och känna igen ord i tal och i skriftlig form • vanliga fonetiska tecken • språkets meningsuppbyggnad • självvärdering • hör- och läsförståelse • skriva texter • traditionella och nätbaserade ordböcker som stöd i språkstudierna 	<p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • resa och sevärdheter • fråga efter och ge personuppgifter • alfabetet • ge och följa instruktioner <p>Inläring</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillägna sig ordförråd och känna igen ord i tal och i skriftlig form • vanliga fonetiska tecken • språkets meningsuppbyggnad • självvärdering • hör- och läsförståelse • skriva texter • traditionella och nätbaserade ordböcker som stöd i språkstudierna
--	---	---

3.2 Lyssna och läsa – reception

<p>Hörförståelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • instruktioner • meddelanden • berättelser och beskrivningar • samtal • dialoger • intervjuer • filmer och berättelser • sånger • sagor • dikter 	<p>Hörförståelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • instruktioner • meddelanden • berättelser och beskrivningar • samtal • dialoger • intervjuer • filmer och berättelser • sånger • sagor • dikter 	<p>Hörförståelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • instruktioner • meddelanden • berättelser och beskrivningar • samtal • dialoger • intervjuer • filmer och berättelser • sånger • sagor • dikter
--	--	--

3. ENGELSKA

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

3.3 Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

Muntlig framställning

- redogöra för fakta om sig själv och sin familj
- drama: improvisation
- diskussioner
- ställa frågor
- svara på frågor
- uttal och intonation

Läsförståelse

- instruktioner
- meddelanden
- berättelser och beskrivningar

Producera text

- stavning och interpunktion
- skriva texter för hand och på dator
- kombinera bild och texter

Grammatik

- presens
- grundform av verben: be, can, have
- adjektiv
- sammandragna former t.ex. I'm
- uppmaningar (nekande och jakande)
- singular till plural -s
- genitiv
- personliga pronomen
- prepositioner
- frågeord
- pågående form: ing-formen
- hjälpverben do, does
- obestämd artikel
- there is/ there are

Muntlig framställning

- redogöra för fakta om sig själv och sin familj
- drama: improvisation
- diskussioner
- ställa frågor
- svara på frågor
- uttal och intonation

Läsförståelse

- instruktioner
- meddelanden
- berättelser och beskrivningar

Producera text

- stavning och interpunktion
- skriva texter för hand och på dator
- kombinera bild och texter

Grammatik

- presens, regelbunden och oregelbunden imperfekt, futurum
- grundform av verben: be, can, have
- adjektiv
- uppmaningar (nekande och jakande)
- pluralformer: -s, -es, -ies
- genitiv: apostrof + s
- personliga pronomen
- prepositioner
- frågeord
- pågående form: ing-formen
- hjälpverben do och does
- don't och doesn't
- obestämd artikel
- there is/there are
- komparation av adjektiv
- possessiva pronomen
- ordningstal

Muntlig framställning

- redogöra för fakta om sig själv och sin familj
- drama: improvisation
- diskussioner
- ställa frågor
- svara på frågor
- uttal och intonation

Läsförståelse

- instruktioner
- meddelanden
- berättelser och beskrivningar

Producera text

- stavning och interpunktion
- skriva texter för hand och på dator
- kombinera bild och texter

Grammatik

- presens, regelbunden och oregelbunden imperfekt, perfekt, futurum
- grundform av verben: be, can, have
- adjektiv
- uppmaningar (nekande och jakande)
- pluralformer: -s, -es, -ies
- genitiv
- personliga pronomen
- prepositioner
- frågeord
- ing-formen
- hjälpverben do, does
- don't och doesn't
- did
- obestämd artikel
- there is/there are
- this och that
- some och any
- komparation av adjektiv
- possessiva pronomen
- objektsform
- plural -s
- räkneord
- ordningstal
- bekanta sig med oregelbundna verb
- oregelbundna pluralformer
- of-genitiv
- obestämd artikel
- fonetik

4. HISTORIA

ÅRSKURS 4	ÅRSKURS 5	ÅRSKURS 6
4.1 Kring forntiden och medeltiden till ca 1500	4.2 Norden och Östersjöriket Sverige ca 1500-1700	4.3 Ökat utbyte och jordbrukets omvandling ca 1700-1850
<p>Forntiden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norden befolkas • Istiden • Stenåldern, bronsåldern, järnåldern • Kristendomens införande i Norden. <p>Vikingatiden</p> <ul style="list-style-type: none"> * Hemmet * Kulturmöten * Handel * Skriftspråk * Asatro * Birka * Kristendomen anländer <p>Medeltiden</p> <ul style="list-style-type: none"> * Boende * Klosterväsendet * Vidskepelse * Birger Jarl * Städerna * Magnus Ladulås * Adelns uppkomst * Heliga Birgitta * Digerdöden * Kalmarunionen * De nordiska staternas uppkomst <p>Utanför Norden</p> <ul style="list-style-type: none"> * Korstågen * Handel på medeltiden <p>Historiska begrepp</p> <ul style="list-style-type: none"> * Förändring, likhet, skillnad, källa 	<p>Vasatiden</p> <ul style="list-style-type: none"> * Stockholms blodbad * Gustav Vasa * Martin Luther och Olaus Petri * Vasasönerna som kungar <p>Europa under 1500- och 1600-talet</p> <ul style="list-style-type: none"> * Boktryckarkonsten * Upptäcksresorna * Renässansen * Kultur (Shakespeare, Ludvig XIV m.fl.) * Vetenskap (Galilei, Newton m.fl.) <p>Stormaktstiden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gustav II Adolf och Axel Oxenstierna • 30-åriga kriget • Soldatlivet • Gruvdrift och hantverk • Nya städer • Hantverk och handel • Drottning Kristina <p>Karolinska tiden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karl X Gustav • Freden i Roskilde • Karl XI • Häxprocesserna • Karl XII <p>Historiska begrepp</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kronologi, orsak, konsekvens, tolkning 	<p>Frihetstiden</p> <ul style="list-style-type: none"> * Arvid Horn och ståndsriksdagen * Carl von Linné * Ostindiska kompaniet * Livet på landet <p>Gustavianska tiden</p> <ul style="list-style-type: none"> * Gustav III * Konst och kultur * Att vara barn på 1700-talet * Mordet på Gustav III <p>Europa och USA under 1700-talet</p> <ul style="list-style-type: none"> * Upplysningen * Nordamerika och USA * Franska revolutionen * Napoleon <p>Sverige under 1800-talet</p> <ul style="list-style-type: none"> * Finska kriget * Göta kanal * Industrialismen i Sverige * Hygien * Emigration * Alfred Nobel * Elektriciteten * Folkrörelser <p>Europa och USA under 1800-talet</p> <ul style="list-style-type: none"> * Imperialism * Uppfinningar * Industrialism * Urbanisering
4.4 Sverige för hundra år sedan		
<p>Sverige för hundra år sedan</p> <ul style="list-style-type: none"> * Att vara barn för 100 år sedan * Folkskolan * Livet i staden * Livet på landet * Uppfinningar * Oscar II och unionen med Norge * Rösträtten 		
4.5 Historiska källor		
<p>Arkeologiska fynd</p> <ul style="list-style-type: none"> * Arkeologiska fynd, t.ex. myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer. 	<p>Historiska Dokument</p> <ul style="list-style-type: none"> * Olika varianter av skriftliga källor, t.ex. brev * Historiska byggnader 	<p>Övriga källor</p> <ul style="list-style-type: none"> * Fler varianter på skriftliga källor (arkivmaterial, dagböcker mm) * Tidsvitnen

5. SAMHÄLLSKUNSKAP

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

5.1 Individer och gemenskaper

Familj och vänner

- familjen
- vänskap
- sociala skyddsnät

Skolan

- skolans uppbyggnad
- förebyggande av mobbning
- fördomar och rasism
- sociala skyddsnät

Sexualitet

- frågor om identitet
- könsroller
- jämställdhet

5.2 Information och kommunikation

Media

- tv och radio
- tidningar
- film
- internetsidor och -forum
- bloggar
- reklam
- könsroller
- kritiskt förhållningssätt

5.3 Rättigheter och rättsskipning

Lagar och regler

- rätt och fel
- lagar
- allemansrätten
- polisen
- brott och kriminalitet

Mänskliga rättigheter

- barnkonventionen
- samarbete i världen
- UNICEF
- FN:s deklaration om mänskliga rättigheter

5. SAMHÄLLSKUNSKAP

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

5.4 Samhällsresurser

Sverige mot världen

- välstånd och fattigdom och deras konsekvenser
- ekonomiska villkor
- export och import
- nya intryck och gamla traditioner
- flyktingar
- samarbete i världen
- bistånd

Pengar

- din ekonomi
- familjens ekonomi
- pengarnas historia
- kontokort
- inbesparingar och lån

Arbete

- att välja arbete
- regler och lagar om arbete
- skatter

5.5 Beslutsfattande och politiska idéer

Demokrati

- demokratiskt beslutsfattande
- klassråd och elevråd
- mötesteknik
- lokalt beslutsfattande
- nationellt beslutsfattande

Politik

- politiska val
- svenska partier
- riksdag och regering

6. RELIGION

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

6.1 Religioner och andra livsåskådningar

<p>Kristendomen</p> <ul style="list-style-type: none"> • ritualer • levnadsregler • heliga platser och rum • centrala tankegångar i Bibeln <p>Judendomen</p> <ul style="list-style-type: none"> • ritualer • levnadsregler • heliga platser och rum • centrala tankegångar i Tora <p>Fornskandinavisk religion</p> <ul style="list-style-type: none"> • äldre samisk religion • asatron • asagudarna: Tor, Oden, Freja, Loke, Idun, Hel <p>Centrala begrepp</p>	<p>Islam</p> <ul style="list-style-type: none"> • ritualer • levnadsregler • heliga platser och rum • centrala tankegångar i Koranen <p>Hinduism</p> <ul style="list-style-type: none"> • ritualer • levnadsregler • heliga platser och rum • centrala tankegångar i de fyra Vedaböckerna <p>Buddhism</p> <ul style="list-style-type: none"> • ritualer • levnadsregler • heliga platser och rum • centrala tankegångar i Tripitaka <p>Centrala begrepp</p>	
--	--	--

6.2 Religion och samhälle

<p>Kristna värderingar</p> <ul style="list-style-type: none"> • kultur förr och nu • kyrkoårets högtider och traditioner • sånger och psalmer		
---	--	--

6.3 Identitet och livsfrågor

		<p>Livsfrågor</p> <ul style="list-style-type: none"> • livets mening enligt populärkulturen • vad händer efter döden enligt världsreligionerna och andra livsåskådningar • identitet, livsstil och grupptillhörighet
--	--	--

6.4 Etik

		<p>Etik</p> <ul style="list-style-type: none"> • etiska begrepp: rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet • moraliska frågor • jämställdhet • sexulitet • sexuell läggning • utanförskap • kränkning • leva ett bra liv
--	--	--

7. GEOGRAFI

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

7.1 Livsmiljöer

Sverige

- svenska natur och kulturlandskap
- Sverige i jämförelse med de nordiska länderna
- fördelning av Sveriges befolkning, tätort och glesbygd
- naturresurser: vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen
- vattnets kretslopp
- jordskorpan
- landhöjning

Norden

- Nordens natur och kulturlandskap
- fördelning av Nordens befolkning, tätort och glesbygd
- naturresurser: vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen
- vattnets kretslopp

Europa

- Europas natur och kulturlandskap
- fördelning av Europas befolkning, tätort och glesbygd
- naturresurser: vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen
- vattnets kretslopp

7.2 Geografins metoder, begrepp och arbetssätt

Sverige

- namn och läge på Sveriges landskap
- spåren efter isen
- årstider och klimat
- ången och dess växter
- jordbruk
- kusten och havet, sjöar och älvar
- städer och orter
- skogen
- berg och fjäll
- minoriteter såsom samerna och deras rättigheter

Kartkunskap

- kartans uppbyggnad med färger, symboler och skala
- topografiska och tematiska kartor

Fältstudier

- exkursion i närmiljön (markanvändning, bebyggelse)

Insamlingar och mätningar

- geografisk data från närområdet t.ex. åldersfördelning, trafikflöden, vattenförbrukning

Centrala ord och begrepp

Norden

- namn och läge på Nordens länder
- viktiga öar, vatten, berg, regioner och orter
- klimat
- natur
- språk
- EU
- berg och vulkaner
- vattnets kretslopp och användning
- energi
- resor

Kartkunskap

- kartans uppbyggnad med färger, symboler och skala
- topografiska och tematiska kartor

Centrala ord och begrepp

Europa

- namn och läge på Europas länder
- viktiga öar, vatten, berg, regioner och orter
- klimat
- natur
- språk
- EU
- norra, västra, mellersta, östra och södra Europa
- berg och vulkaner
- vattnets kretslopp och användning
- energi
- resor

Kartkunskap

- kartans uppbyggnad med färger, symboler och skala
- topografiska och tematiska kartor

Centrala ord och begrepp

7.3 Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

Hållbar utveckling

- sophantering och återanvändning
- ekologiska varor
- närproducerade varor
- elektricitet: vattenkraft, kärnkraft och vindkraft
- vattenanvändning
- FN, Unicef, WHO osv.

Hållbar utveckling

- sophantering och återanvändning
- ekologiska varor
- närproducerade varor
- elektricitet: vattenkraft, kärnkraft och vindkraft
- vattenanvändning
- FN, Unicef, WHO osv.

Hållbar utveckling

- miljötänk vid resor
- elektricitet: vattenkraft, kärnkraft och vindkraft
- vattenanvändning
- FN, Unicef, WHO osv.
- hur den enskilda människan kan bidra och hjälpa till

8. BIOLOGI

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

8.1 Natur och samhälle

Sverige

- hållbar utveckling
- ekosystem: nedbrytning, pollinering, rening av vatten och luft
- fotosyntes
- förbränning
- ekologiska samband
- ekosystemet
- säkerhet och skyldigheter vid utevistelse: allemansrätten
- de vanligaste växterna, svamparna och djurarterna i närmiljön

Norden

- hållbar utveckling
- ekosystem: nedbrytning, pollinering, rening av vatten och luft
- fotosyntes
- förbränning
- ekologiska samband
- ekosystemet
- säkerhet och skyldigheter vid utevistelse: allemansrätten

Europa

- hållbar utveckling
- ekosystem: nedbrytning, pollinering, rening av vatten och luft
- fotosyntes
- förbränning
- ekologiska samband
- ekosystemet
- respekt för andra länders natur och kultur

8.2 Kropp och hälsa

Psykisk och fysisk hälsa

- goda hälsosvanor
- sömn, kost, motion, sociala relationer
- beroendeframkallande medel
- förebyggande och behandling av de vanligaste sjukdomar hos barn

Människans organ

- kroppens delar
- skelett, leder och muskler
- organens namn, utseende, placering, funktion och samverkan
- hjärta, blod och lungor
- matsmältningen
- nervsystemet
- hud och sinnen

Från barn till vuxen

- pubertet
- sexualitet
- reproduktion
- frågor om identitet
- jämställdhet
- relationer
- kärlek och ansvar

Pubertet

- frågor om identitet
- jämställdhet
- relationer
- kärlek och ansvar
- könssjukdomar och preventivmedel

Första hjälp

- nödnumret 112
- nödsituationer

8.3 Biologin och världsbilden

Livets utveckling

- från apa till människa
- fossiler
- naturen i förändring
- naturen i sagor och myter
- artkunskap: Carl von Linné

Livets utveckling

- från apa till människa
- fossiler
- naturen i förändring
- naturen i sagor och myter

Livets utveckling

- från apa till människa
- fossiler
- naturen i förändring
- hoten mot Östersjön
- artkunskap: Carl von Linné

8.4 Biologins metoder och arbetssätt

Fältstudier och experiment

- planering, utförande och utvärdering
- dokumentation
- tolkning och granskning av information: t.ex. faktatexter och tidningsartiklar

Fältstudier och experiment

- planering, utförande och utvärdering
- dokumentation
- tolkning och granskning av information: t.ex. faktatexter och tidningsartiklar

Fältstudier och experiment

- planering, utförande och utvärdering
- dokumentation
- tolkning och granskning av information: t.ex. faktatexter och tidningsartiklar

9. FYSIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

9.1 Fysiken i naturen och samhället

Energi

- energins oförstörbarhet och flöde

Väder

- luft och tryck
- värme
- väderfenomens orsaker
- väderobservationer

Energi

- olika energikällor
- användning och påverkan av miljön

9.2 Fysiken och vardagslivet

Energi

- samband energiflöde-temperatur

Magnetism

- magneters egenskaper
- kompass
- elektromagnet

Elektricitet

- kretsar med batterier
- användning i vardagen

Magnetism

- magneters användning
- elmotor

Elektricitet

- kretsar med batterier
- olika kopplingar
- användning i vardagen

Kraft och rörelse

- i vardagen
- användning

Elektricitet

- konstruktioner med elmotorer

Ljud

- hur ljud uppstår
- hur ljud uppfattas

Ljus

- ljuskällor
- hur ljus uppfattas av ögat
- färger och regnbågen

9.3 Fysiken och världsbilden

Historiska och nutida upptäckter

- deras betydelse för människan och världen
- olika kulturers förklaringar
- äldre tiders naturvetenskap

Historiska och nutida upptäckter

- deras betydelse för människan och världen
- olika kulturers förklaringar
- äldre tiders naturvetenskap

Historiska och nutida upptäckter

- deras betydelse för människan och världen
- olika kulturers förklaringar
- äldre tiders naturvetenskap

Astronomi

- himlakroppar och rörelser
- tidmätning på olika sätt
- människan i rymden, satelliter

9.4 Fysikens metoder och arbetssätt

Fältstudier och experiment

- enkla systematiska undersökningar
- planering, utförande, utvärdering
- mätningar och mätinstrument

Fältstudier och experiment

- enkla systematiska undersökningar
- planering, utförande, utvärdering
- mätningar och mätinstrument
- dokumentation med tabeller, bilder och rapporter

Fältstudier och experiment

- enkla systematiska undersökningar
- planering, utförande, utvärdering
- mätningar och mätinstrument
- dokumentation med tabeller, bilder och rapporter
- tolkning och granskning av information och fakta

10. KEMI

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

10.1 Kemin i naturen

Materia

- enkel partikelmodell
- materiens uppbyggnad, kretslopp och oförstörbarhet
- olika former: fast, flytande, gas

Vatten

- egenskaper
- kretslopp

Luft

- egenskaper
- sammansättning

Materia

- ämnen och materials egenskaper
- blandningar och lösningar
- surt eller basiskt

Materia

- grundläggande kemiska reaktioner
- fotosyntes, förbränning

10.2 Kemin i vardagen och samhället

Materiens kretslopp

- råvara till avfall, åter till naturen
- matens innehåll och näringsämnen
- metoder för att förlänga matens hållbarhet

Kemikalier

- i hemmet och i samhället
- användning och påverkan
- märkning och hantering

Bränslen

- fossila och förnybara
- energianvändning
- påverkan på klimatet

10.3 Kemin och världsbilden

Historiska och nutida upptäckter

- deras betydelse för människan och världen
- olika kulturers förklaringar
- äldre tiders beskrivningar av materiens uppbyggnad.

Historiska och nutida upptäckter

- deras betydelse för människan och världen
- olika kulturers förklaringar
- äldre tiders naturvetenskap

Historiska och nutida upptäckter

- deras betydelse för människan och världen
- olika kulturers förklaringar
- från magi till vetenskap

10.4 Kemins metoder och arbetssätt

Fältstudier och experiment

- enkla systematiska undersökningar
- planering, utförande, utvärdering

Fältstudier och experiment

- enkla systematiska undersökningar
- planering, utförande, utvärdering
- dokumentation med tabeller, bilder och rapporter

Fältstudier och experiment

- planering, utförande, utvärdering
- dokumentation med tabeller, bilder och rapporter
- tolkning och granskning av information och fakta

11. TEKNIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

11.1 Tekniska lösningar

Konstruktioner <ul style="list-style-type: none"> • hur vanliga hållfasta och stabila konstruktioner är uppbyggda t ex hus och broar • vanliga material och deras användning i hållfasta och stabila konstruktioner	Kraft och rörelse <ul style="list-style-type: none"> • rörliga delar i vardagliga föremål • mekanismer för att överföra och förstärka krafter Tekniska system <ul style="list-style-type: none"> • hur olika komponenter samverkar i t ex ficklampor • ord och begrepp för att benämna och samtala om tekniska lösningar	Ljud och ljus <ul style="list-style-type: none"> • elkomponenter för att få ljud, ljus eller rörelse t ex larm eller belysning
---	--	--

11.2 Arbetssätt för utveckling av tekniska lösningar

Konstruktioner <ul style="list-style-type: none"> • egna konstruktioner med tillämpning av principer för hållfasta och stabila strukturer Dokumentation <ul style="list-style-type: none"> • i form av skisser med förklarande ord och begrepp	Kraft och rörelse <ul style="list-style-type: none"> • egna konstruktioner med tillämpning av principer för mekanismer Tekniska system <ul style="list-style-type: none"> • egna konstruktioner med tillämpning av principer för elektriska kopplingar Dokumentation <ul style="list-style-type: none"> • i form av skisser med förklarande ord och begrepp, symboler och måttangivelser	Teknikutvecklingsarbete <ul style="list-style-type: none"> • i olika faser: vilka behov finns, undersökning, förslag till lösningar, konstruktion och utprovning Dokumentation <ul style="list-style-type: none"> • i form av skisser med förklarande ord och begrepp, symboler och måttangivelser samt fysiska eller digitala modeller
--	--	---

11.3 Teknik, människa, samhälle och miljö

Tekniska system <ul style="list-style-type: none"> • vanliga tekniska system i hemmet och i samhället t ex vatten/avlopp • hur de har förändrats över tid och orsaker till detta.	Energi <ul style="list-style-type: none"> • olika sätt att hushålla med energi i hemmet	Teknikutvecklingsarbete <ul style="list-style-type: none"> • konsekvenser av teknikval, för- och nackdelar med olika tekniska lösningar
---	---	---

12. IDROTT & HÄLSA

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

12.1 Rörelse/Friluftsliv och utevistelse

ÅRSKURS 4	ÅRSKURS 5	ÅRSKURS 6
<p>Lekar och samarbetsövningar</p> <p>Friluftsliv</p> <ul style="list-style-type: none"> • vistelse i skog och mark • uteaktiviteter • sommar- och vinterexeditioner • allemansrätten • isvett • badvett • första hjälpen <p>Cykling</p> <ul style="list-style-type: none"> • i banor • långfärds cykling • i terräng <p>Friidrott</p> <ul style="list-style-type: none"> • löpning • stafett • längd • kula <p>Orientering</p> <ul style="list-style-type: none"> • karttecken • kartläsning och väderstreck • orientering i närmiljön • allemansrätten <p>Bollspel</p> <ul style="list-style-type: none"> • spelregler • grunder i taktik • volleyboll • brännboll • innebandy • basket • handboll <p>Redskapsgymnastik</p> <ul style="list-style-type: none"> • ringar, rep, ribbstol • handredskap • huvud och handstående • hjulning • bock • ansats till hopp • balansövning på bänk • kullerbytta framåt och bakåt <p>Vinteridrotter</p> <ul style="list-style-type: none"> • skridskoåkning framåt och bakåt samt bromsning • isspel • skidåkning i klassisk stil samt backträning • skidåkning i fristil • övningar av svängar i backe • skidkul	<p>Lekar och samarbetsövningar</p> <p>Friluftsliv</p> <ul style="list-style-type: none"> • vistelse i skog och mark • uteaktiviteter • sommar- och vinterexeditioner • isvett • badvett • första hjälpen <p>Cykling</p> <ul style="list-style-type: none"> • i banor • långfärds cykling • i terräng <p>Friidrott</p> <ul style="list-style-type: none"> • löpning 600–800m • stafett • höjd • spjut <p>Orientering</p> <ul style="list-style-type: none"> • karttecken • kartläsning och kompass • orientering i skog • allemansrätten <p>Bollspel</p> <ul style="list-style-type: none"> • spelregler • grunder i taktik • volleyboll • boboll • innebandy • basket • handboll <p>Redskapsgymnastik</p> <ul style="list-style-type: none"> • ringar, rep, ribbstol • handredskap • huvud och handstående • hjulning • bock • räck • barr • plint • kullerbytta framåt och bakåt <p>Vinteridrotter</p> <ul style="list-style-type: none"> • skridskoåkning framåt och bakåt samt bromsning • isspel • skidåkning i klassisk stil samt backträning • skidåkning i fristil • övningar av svängar i backe • skidkul • slalom	<p>Lekar och samarbetsövningar</p> <p>Friluftsliv</p> <ul style="list-style-type: none"> • vistelse i skog och mark • uteaktiviteter • sommar- och vinterexeditioner • isvett • badvett • första hjälpen <p>Cykling</p> <ul style="list-style-type: none"> • i banor • långfärds cykling • i terräng <p>Friidrott</p> <ul style="list-style-type: none"> • löpning 600–800m • häcklöpning • stafett • höjd och längd • diskus <p>Orientering</p> <ul style="list-style-type: none"> • karttecken • kartläsning, kompass och skala • orientering i skog • allemansrätten <p>Bollspel</p> <ul style="list-style-type: none"> • spelregler • grunder i taktik • volleyboll • boboll • innebandy • basket • handboll <p>Redskapsgymnastik</p> <ul style="list-style-type: none"> • ringar, rep, ribbstol • handredskap • huvud och handstående • hjulning • räck • barr • plint • kullerbytta framåt och bakåt <p>Vinteridrotter</p> <ul style="list-style-type: none"> • skridskoåkning framåt och bakåt samt bromsning • isspel • skidåkning i klassisk stil samt backträning • skidåkning i fristil • övningar av svängar i backe • skidkul • slalom

12. IDROTT & HÄLSA

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

12.1 Rörelse/Friluftsliv och utvistelse

<p>Dans, rytm och rörelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • ringlekar • pardans: vals, foxtrot, bugg • showdans <p>Simning</p> <ul style="list-style-type: none"> • simteknik: mag- och ryggläge • längd- och djupdykning • badvett och säkerhet vid vatten • hantera nödsituationer <p>Avslappning</p> <ul style="list-style-type: none"> • stretching • yoga • massage 	<p>Dans, rytm och rörelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • ringlekar • pardans: vals, foxtrot, bugg • showdans <p>Simning</p> <ul style="list-style-type: none"> • simteknik: mag- och ryggläge • längd- och djupdykning • badvett och säkerhet vid vatten • hantera nödsituationer <p>Avslappning</p> <ul style="list-style-type: none"> • stretching • yoga • massage 	<p>Dans, rytm och rörelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • ringlekar • pardans: vals, foxtrot, bugg • showdans <p>Simning</p> <ul style="list-style-type: none"> • simteknik: mag- och ryggläge • längd- och djupdykning • simhopp • badvett och säkerhet vid vatten • hantera nödsituationer <p>Avslappning</p> <ul style="list-style-type: none"> • stretching • yoga • massage
--	--	---

12.2 Hälsa och livsstil

<p>Hälsosam livsstil</p> <ul style="list-style-type: none"> • motion • stresshantering • avslappning • kost och näring • sömnvanor • heartware • olika träningsformer • kroppsuppfattning • självbild <p>Förebyggande av skador</p> <ul style="list-style-type: none"> • uppvärmning • stretching • vila • säkerhetsföreskrifter • regler 	<p>Hälsosam livsstil</p> <ul style="list-style-type: none"> • motion • stresshantering • avslappning • kost och näring • sömnvanor • heartware • olika träningsformer • kroppsuppfattning • självbild <p>Förebyggande av skador</p> <ul style="list-style-type: none"> • uppvärmning • stretching • vila • säkerhetsföreskrifter • regler 	<p>Hälsosam livsstil</p> <ul style="list-style-type: none"> • motion • stresshantering • avslappning • kost och näring • sömnvanor • heartware • olika träningsformer • kroppsuppfattning • självbild <p>Förebyggande av skador</p> <ul style="list-style-type: none"> • uppvärmning • stretching • vila • säkerhetsföreskrifter • regler
---	---	---

13. MUSIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

13.1 Musicerande

<p>Sång</p> <ul style="list-style-type: none"> • unison • växelsång • kanon <p>Grundläggande melodispel</p> <ul style="list-style-type: none"> • piano • gitarr <p>Ensemblespel</p> <ul style="list-style-type: none"> • piano • gitarr • rytminstrument <p>Imitation och improvisation</p> <ul style="list-style-type: none"> • röst • rytmer <p>Gehörsmusicerande</p> <ul style="list-style-type: none"> • musikaliska mönster såsom kompmodeller <p>Musikframföranden</p>	<p>Sång</p> <ul style="list-style-type: none"> • unison • växelsång • kanon <p>Bandspel</p> <p>Melodi- och rytmspel samt ackompanjemang</p> <p>Sång och instrumentspel i olika genrer</p> <p>Rytmiövningar</p> <p>Imitation och improvisation</p> <ul style="list-style-type: none"> • röst • rytmer <p>Musikskapande</p> <ul style="list-style-type: none"> • utgångspunkt i musikaliska mönster och former, så som basgångar <p>Musikframföranden</p>	<p>Sång</p> <ul style="list-style-type: none"> • unison • växelsång • kanon <p>Bandspel</p> <p>Melodi- och rytmspel samt ackompanjemang</p> <p>Sång och instrumentspel i olika genrer</p> <p>Rytmiövningar</p> <p>Imitation och improvisation</p> <ul style="list-style-type: none"> • röst och instrument • rytmer och toner <p>Musikskapande</p> <ul style="list-style-type: none"> • utgångspunkt i musikaliska mönster och former, t.ex. ackordföljder och basgångar <p>Musikframföranden</p>
<h3>13.2 Musikens verktyg</h3>		

13. MUSIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

13.1 Musicerande

Instrumentspel

- gitarr
- elbas

Dynamik

- mezzo piano

Rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo**Grafisk notation, noter och ackordbeteckningar****Garageband**

- ljud- och musikskapande

Instrumentspel

- akustisk och elgitarr
- elbas
- piano/keyboard
- trumset

Röst och hörselvård

- vid musikaliska aktiviteter
- hälsosamma ljudnivåer
- olika typer av musikhörselskydd

Komponera musik

- i olika genrer med hjälp av rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, taktarter, vers och refräng

Garageband

- ljud- och musikskapande

Tempobeteckningar

- allegro
- andante
- adagio

Dynamik

- forte fortissimo
- piano pianissimo

Förtecken**Röst och hörselvård**

- vid musikaliska aktiviteter

Rösten som instrument

- sång
- jojk
- rap
- Komponera musik i olika genrer med hjälp av rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, taktarter, vers och refräng

Garageband

- ljud- och musikskapande
- spelas in

13. MUSIK

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

13.3 Musikens sammanhang och funktioner

<p>Musiken i Norden</p> <ul style="list-style-type: none"> • folkmusik • populärmusik <p>Stränginstrument</p> <ul style="list-style-type: none"> • fördjupning <p>Sånger</p> <ul style="list-style-type: none"> • högtidssånger • nordiska länders nationalsånger • psalmer • visor • popsånger <p>Musikens funktion i olika sammanhang</p> <p>Konstmusik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grieg • Sibelius	<p>Musiken i Norden</p> <p>Slagverksinstrument</p> <ul style="list-style-type: none"> • fördjupning <p>Sånger</p> <ul style="list-style-type: none"> • högtidssånger • psalmer • visor • pop- och rocksånger <p>Hörselvård</p> <p>Garageband</p> <p>Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika kulturer och deras musikaliska karaktärsdrag</p>	<p>Musiken i Europa</p> <p>Tangentinstrument</p> <ul style="list-style-type: none"> • fördjupning <p>Sånger</p> <ul style="list-style-type: none"> • högtidssånger • psalmer • visor • pop- och rocksånger <p>Musik</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillsammans med bild • tillsammans med text • tillsammans med dans. • samspel mellan estetiska uttryck <p>Musikens påverkan på människan i olika sammanhang</p>
--	--	--

14. BILD

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

14.1 Bildframställning

Berättande och informativa bilder

- uttrycka sig i bild och tänka visuellt:
- tekniker och uttryckssätt
- serier
- illustrationer till text ex. inom metoden *Att skriva sig till läsning*
- collage, bildmontage
- reklambilder

Teckning

- redskap och tekniker
- skisser som hjälpmedel i arbetet
- kompositionselement: linje, färg, form, rum, rörelse och tid

Måleri

- kontrastfärger
- redskap och tekniker

Tryck och tredimensionellt arbete

Datorn som hjälpmedel

- fotografering
- redigering av bilder i iPhoto

Berättande och informativa bilder

- uttrycka sig i bild och tänka visuellt:
- tekniker och uttryckssätt
- serier
- illustrationer till text ex. inom metoden *Att skriva sig till läsning*
- collage, bildmontage
- reklambilder

Teckning

- redskap, material och tekniker
- skisser som hjälpmedel i arbetet

Måleri

- kontrastfärger
- redskap, material och tekniker

Tryck och tredimensionellt arbete

Datorn som hjälpmedel

- fotografering
- redigering av bilder i iPhoto
- skapande av film i iMovie

Berättande och informativa bilder

- uttrycka sig i bild och tänka visuellt:
- tekniker och uttryckssätt
- serier
- illustrationer till text ex. inom metoden *Att skriva sig till läsning*
- collage, bildmontage
- reklambilder

Teckning

- redskap, material och tekniker
- skisser som hjälpmedel i arbetet

Måleri

- kontrastfärger
- redskap, material och tekniker

Tryck och tredimensionellt arbete

Datorn som hjälpmedel

- fotografering
- redigering av bilder i iPhoto
- grafik
- skapande av film i iMovie

14.2 Redskap för bildframställning

Bildkomposition

- jämvikt, spänning, rytm, form, färg, rum, rörelse, linje och tid
- bildsymbolik

Verktyg

- i teckning, måleri, trycktekniker, fotografering, och digital bildbehandling

Material

Bildkomposition

- jämvikt, spänning, rytm, form, färg, rum, rörelse, linje och tid
- bildsymbolik

Verktyg

- i teckning, måleri, trycktekniker, tredimensionellt arbete, fotografering, filmande och digital bildbehandling

Material

Bildkomposition

- jämvikt, spänning, rytm, form, färg, rum, rörelse, linje och tid
- bildsymbolik

Verktyg

- i teckning, måleri, trycktekniker, tredimensionellt arbete, fotografering, filmande och digital bildbehandling

Material

14.3 Bildanalys

Reklam och nyhetsbilder

- utformning och budskap
- analys och kritiskt iakttagelse av visuellt och emotionellt budskap

Konstkännedom

- besök på museer och konstupställningar
- olika svenska konstnärers arbeten
- svensk konst från olika epoker

Centrala begrepp

- diskutera, analysera och kritisera egna och andras bilder och verk

Reklam och nyhetsbilder

- utformning och budskap
- analys och kritiskt iakttagelse av visuellt och emotionellt budskap

Konstkännedom

- besök på museer och konstupställningar
- olika nordiska konstnärers arbeten
- nordisk konst från olika epoker

Centrala begrepp

- diskutera, analysera och kritisera egna och andras bilder och verk

Reklam och nyhetsbilder

- utformning och budskap
- analys och kritiskt iakttagelse av visuellt och emotionellt budskap

Konstkännedom

- besök på museer och konstupställningar
- olika europeiska konstnärers arbeten
- europeisk konst från olika epoker

Centrala begrepp

- diskutera, analysera och kritisera egna och andras bilder och verk

15. TRÄSLÖJD

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

15.1 Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker

Arbetsbeskrivningar

- centrala begrepp
- läsa och förstå instruktioner, bruksanvisningar, två- och tredimensionella skisser och modeller

Tekniker inom träslöjd

- limma
- spika
- borra med borrsväng, drillborr och elborrmaskin
- kapa
- urholka
- figur- och lövsåga
- mäta och märka
- använda vinkelhake
- fila
- ytbehandla med målfärg, lack, bets, olja/vax
- hyvla kant

Tekniker inom metallslöjd

- klippa och forma tråd

Material

- materialens egenskaper, användningsområde och kombinationsmöjligheter
- säkerhetsföreskrifter
- trä
- furuplywood (faner)
- styrofoam
- rundstav
- metalltråd
- egenskaper och användningsområden

Verktygs- och maskinlära

- verktygens användningsområde
- säkerhetsföreskrifter
- pelarborrmaskin
- figursåg
- kontursåg
- slipmaskiner
- trävsvav
- bandsåg
- hyvel
- elektrisk borrarbmaskin

Arbetsbeskrivningar

- centrala begrepp
- läsa och förstå instruktioner, bruksanvisningar, två- och tredimensionella skisser och modeller

Tekniker inom träslöjd

- borra med drillborr, elborrmaskin och bänkborrarbmaskin
- kapa
- urholka
- mäta och märka
- använda vinkelhake
- fila
- ytbehandla med målfärg, lack, bets, olja/vax
- hyvla kant och sida
- svarva

Tekniker inom metallslöjd

- klippa, forma och böja plåt
- nita
- fila
- löda
- borra

Material

- materialens egenskaper, användningsområde och kombinationsmöjligheter
- säkerhetsföreskrifter
- trä
- furuplywood (faner)
- styrofoam
- lödtenn
- batterier
- lysdiod
- egenskaper och användningsområden

Verktygs- och maskinlära

- verktygens användningsområde
- säkerhetsföreskrifter
- pelarborrmaskin
- figursåg
- kontursåg
- slipmaskiner
- trävsvav
- bandsåg
- hyvel
- elektrisk borrarbmaskin

Arbetsbeskrivningar

- centrala begrepp
- läsa och förstå instruktioner, bruksanvisningar, två- och tredimensionella skisser och modeller

Tekniker inom träslöjd

- borra med drillborr, elborrmaskin och bänkborrarbmaskin
- kapa
- urholka
- mäta och märka
- använda vinkelhake
- fila
- ytbehandla med målfärg, lack, bets, olja/vax
- hyvla kant och sida
- svarva

Tekniker inom metallslöjd

- klippa, forma och böja plåt
- nita
- fila
- löda
- borra

Material

- materialens egenskaper, användningsområde och kombinationsmöjligheter
- säkerhetsföreskrifter
- trä
- furuplywood (faner)
- styrofoam
- lödtenn
- batterier
- lysdiod
- egenskaper och användningsområden

Verktygs- och maskinlära

- verktygens användningsområde
- säkerhetsföreskrifter
- pelarborrmaskin
- figursåg
- kontursåg
- slipmaskiner
- trävsvav
- bandsåg
- hyvel
- elektrisk borrarbmaskin

15. TRÄSLÖJD

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

15.2 Slöjdens arbetsprocesser

<p>Planering och genomförande</p> <ul style="list-style-type: none"> • idéutveckling • övervägande • planering • materialåtgång och kostnad • val av material och teknik • genomföra • dokumentera: ord och bild t.ex. i klassens blogg • utvärdera arbetsprocessen 	<p>Planering och genomförande</p> <ul style="list-style-type: none"> • idéutveckling • övervägande • planering • materialåtgång och kostnad • val av material och teknik • genomföra • dokumentera: ord och bild t.ex. i klassens blogg • utvärdera arbetsprocessen 	<p>Planering och genomförande</p> <ul style="list-style-type: none"> • idéutveckling • övervägande • planering • materialåtgång och kostnad • val av material och teknik • genomföra • dokumentera: ord och bild t.ex. i klassens blogg • utvärdera arbetsprocessen
--	--	--

15.3 Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer

<p>Tradition och inspiration</p> <ul style="list-style-type: none"> • slöjda och hantverk • olika kulturella traditioner • förebilder • symbol- och färganvändning inom barn- och ungdomskulturen <p>Estetiskt uttryck</p> <ul style="list-style-type: none"> • färg, • form • material <p>Reklam</p> <ul style="list-style-type: none"> • objektiv konsumentinformation 	<p>Tradition och inspiration</p> <ul style="list-style-type: none"> • slöjda och hantverk • olika kulturella traditioner • förebilder • symbol- och färganvändning inom barn- och ungdomskulturen <p>Estetiskt uttryck</p> <ul style="list-style-type: none"> • färg, • form • material <p>Reklam</p> <ul style="list-style-type: none"> • objektiv konsumentinformation 	<p>Tradition och inspiration</p> <ul style="list-style-type: none"> • slöjda och hantverk • olika kulturella traditioner • förebilder • symbol- och färganvändning inom barn- och ungdomskulturen <p>Estetiskt uttryck</p> <ul style="list-style-type: none"> • färg, • form • material <p>Reklam</p> <ul style="list-style-type: none"> • objektiv konsumentinformation
---	---	---

15.4 Slöjden i samhället

<p>Slöjdens betydelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • historiskt och i nutid • för individen och samhället • resurshushållning • reparationer • återanvändning av material 	<p>Slöjdens betydelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • historiskt och i nutid • för individen och samhället • resurshushållning • reparationer • återanvändning av material 	<p>Slöjdens betydelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • historiskt och i nutid • för individen och samhället • resurshushållning • reparationer • återanvändning av material
---	---	---

16. SYSLÖJD

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

16.1 Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker

<p>Arbetsbeskrivningar</p> <ul style="list-style-type: none"> • centrala begrepp • läsa och förstå instruktioner, bruksanvisningar, två- och tredimensionella skisser och modeller <p>Tekniker inom syslöjd</p> <ul style="list-style-type: none"> • sy på maskin • brodera för hand • brodera på maskin • applikationstekniker • lapptechniker: lädertekniker, tova, makramé, väva, tygtryck, färga, sticka. <p>Material</p> <ul style="list-style-type: none"> • materialens egenskaper, användningsområde och kombinationsmöjligheter • säkerhetsföreskrifter • naturmaterial: bomull, ull, lin, jute, hampa, silke • konstgjorda fibrer: konstfibrer, regenererade fibrer • läder • metaller • plaster • egenskaper och användningsområden • skötselsymboler • rengöring: tvättmedel, fläckborttagning <p>Verktys- och maskinlära</p> <ul style="list-style-type: none"> • verktygens användningsområde • säkerhetsföreskrifter • nål och tråd • virknål och stickor • symaskin • vävstol • strykjärn • tvättmaskin	<p>Arbetsbeskrivningar</p> <ul style="list-style-type: none"> • centrala begrepp • läsa och förstå instruktioner, bruksanvisningar, två- och tredimensionella skisser och modeller <p>Tekniker inom syslöjd</p> <ul style="list-style-type: none"> • sy på maskin • brodera för hand • brodera på maskin • applikationstekniker • lapptechniker: lädertekniker, tova, makramé, väva, tygtryck, färga, sticka. <p>Material</p> <ul style="list-style-type: none"> • materialens egenskaper, användningsområde och kombinationsmöjligheter • säkerhetsföreskrifter • naturmaterial: bomull, ull, lin, jute, hampa, silke • konstgjorda fibrer: konstfibrer, regenererade fibrer • läder • metaller • plaster • egenskaper och användningsområden • skötselsymboler • rengöring: tvättmedel, fläckborttagning <p>Verktys- och maskinlära</p> <ul style="list-style-type: none"> • verktygens användningsområde • säkerhetsföreskrifter • nål och tråd • virknål och stickor • symaskin • vävstol • strykjärn • tvättmaskin	<p>Arbetsbeskrivningar</p> <ul style="list-style-type: none"> • centrala begrepp • läsa och förstå instruktioner, bruksanvisningar, två- och tredimensionella skisser och modeller <p>Tekniker inom syslöjd</p> <ul style="list-style-type: none"> • sy på maskin • brodera för hand • brodera på maskin • applikationstekniker • lapptechniker: lädertekniker, tova, makramé, väva, tygtryck, färga, sticka. <p>Material</p> <ul style="list-style-type: none"> • materialens egenskaper, användningsområde och kombinationsmöjligheter • säkerhetsföreskrifter • naturmaterial: bomull, ull, lin, jute, hampa, silke • konstgjorda fibrer: konstfibrer, regenererade fibrer • läder • metaller • plaster • egenskaper och användningsområden • skötselsymboler • rengöring: tvättmedel, fläckborttagning <p>Verktys- och maskinlära</p> <ul style="list-style-type: none"> • verktygens användningsområde • säkerhetsföreskrifter • nål och tråd • virknål och stickor • symaskin • vävstol • strykjärn • tvättmaskin
---	---	---

16. SYSLÖJD

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

16.2 Slöjdens arbetsprocesser

Planering och genomförande

- idéutveckling
- övervägande
- planering
- materialåtgång och kostnad
- val av material och teknik
- genomföra
- dokumentera: ord och bild t.ex. i klassens blogg
- utvärdera arbetsprocessen

Planering och genomförande

- idéutveckling
- övervägande
- planering
- materialåtgång och kostnad
- val av material och teknik
- genomföra
- dokumentera: ord och bild t.ex. i klassens blogg
- utvärdera arbetsprocessen

Planering och genomförande

- idéutveckling
- övervägande
- planering
- materialåtgång och kostnad
- val av material och teknik
- genomföra
- dokumentera: ord och bild t.ex. i klassens blogg
- utvärdera arbetsprocessen

16.3 Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer

Tradition och inspiration

- slöjda och hantverk
- olika kulturella traditioner
- förebilder
- symbol- och färganvändning inom barn- och ungdomskulturen

Estetiskt uttryck

- färg,
- form
- material

Reklam

- objektiv konsumentinformation

Tradition och inspiration

- slöjda och hantverk
- olika kulturella traditioner
- förebilder
- symbol- och färganvändning inom barn- och ungdomskulturen

Estetiskt uttryck

- färg,
- form
- material

Reklam

- objektiv konsumentinformation

Tradition och inspiration

- slöjda och hantverk
- olika kulturella traditioner
- förebilder
- symbol- och färganvändning inom barn- och ungdomskulturen

Estetiskt uttryck

- färg,
- form
- material

Reklam

- objektiv konsumentinformation

16.4 Slöjden i samhället

Slöjdens betydelse

- historiskt och i nutid
- för individen och samhället
- resurshushållning
- reparationer
- återanvändning av material

Slöjdens betydelse

- historiskt och i nutid
- för individen och samhället
- resurshushållning
- reparationer
- återanvändning av material

Slöjdens betydelse

- historiskt och i nutid
- för individen och samhället
- resurshushållning
- reparationer
- återanvändning av material

17. HEM- OCH KONSUMENTKUNSKAP

ÅRSKURS 4

ÅRSKURS 5

ÅRSKURS 6

17.1 Mat, måltider och hälsa

Matlagning och bakning

- recept och instruktioner
- metoder
- planering, organisering och tillagning
- måltidens betydelse för gemenskap

Redskap och teknisk utrustning

- instruktioner
- säkerhet

Hygien och rengöring

Matlagning och bakning

- recept och instruktioner
- metoder
- planering, organisering och tillagning
- måltidens betydelse för gemenskap

Redskap och teknisk utrustning

- instruktioner
- säkerhet

Hygien och rengöring

Matlagning och bakning

- recept och instruktioner
- metoder
- planering, organisering och tillagning
- planering av dagsmeny
- måltidens betydelse för gemenskap

Redskap och teknisk utrustning

- instruktioner
- säkerhet

Hygien och rengöring

17.2 Konsumtion och ekonomi

Ekonomi

- sparande och konsumtion
- jämförelse av varor, jämförelsepris

Reklam

- objektiv konsumentinformation

17.3 Miljö och livsstil

Hållbar utveckling i hemmet

- miljömärkningar av produkter
- återvinning och återanvändning
- sophantering
- konsekvenser av våra produktval

Mattraditioner

- firande av högtider

Hållbar utveckling i hemmet

- miljömärkningar av produkter
- återvinning och återanvändning
- sophantering
- konsekvenser av våra produktval

Mattraditioner

- firande av högtider

Hållbar utveckling i hemmet

- miljömärkningar av produkter
- återvinning och återanvändning
- sophantering
- konsekvenser av våra produktval

Mattraditioner

- firande av högtider